

Toespraak afscheid Mariëtte Hamer (PvdA), door de Voorzitter van de Tweede Kamer, 9 september 2014

Geachte mevrouw Hamer, beste Mariëtte,

Op 19 mei 1998 nam je voor het eerst plaats in deze blauwe stoelen. “Een droom die uitkomt”, noemde je het toen, maar dat betekende niet dat je je erdoor liet meeslepen. Je bleef met beide benen op de grond, en zei nuchter dat je niet het idee had de wereld te kunnen veranderen. In plaats daarvan zou je je idealen met kleine stapjes tegelijkertijd proberen om te zetten in concrete daden. Want dáár ging het je om: om het verwezenlijken van je inhoudelijke doelstellingen.

Dat bleek al direct tijdens je eerste optreden. “Van tevoren denk je dat het houden van je maidenspeech betekent dat je een groots en meeslepend verhaal mag houden; in de praktijk zie je dat het allemaal wat anders loopt”, zei je, om je vervolgens vol overgave op de begroting te storten, over bezuinigingen op het HBO en de vernieuwing van de lerarenopleidingen. Dat grootse en meeslepende verhaal, dat zouden we nog even tegoed houden, zei je.

Grote idealen, kleine stapjes. Als dat je devies was, kun je tevreden zijn. De stappen die je hebt gezet waren soms helemaal niet zo klein, en raakten vaak aan het dagelijks leven van heel veel mensen. En je sociaaldemocratische opvattingen klonken er altijd duidelijk in door. Zo diende je in 2004 een initiatiefwetsvoorstel in over het opnemen van de verplichting aan scholen om bij te dragen aan de integratie van leerlingen in de Nederlandse samenleving, dat in 2005 werd vertaald in concrete wet- en regelgeving. Daarna volgde het initiatiefwetsvoorstel voor een basisvoorziening Kinderopvang en Ontwikkelingsstimulering, en recent was er nog de Wet werk en zekerheid. Daarnaast was je namens de PvdA betrokken bij tal van akkoorden, bijvoorbeeld over de AOW, pensioenen en recent nog het sociaal akkoord. Dat laatste noem je zelf één van de hoogtepunten in je politieke loopbaan. Dat is ook niet zo verwonderlijk. Het is een publiek geheim dat je geniet van onderhandelen, van het strategische spel dat daarbij komt kijken. En als het dan lukt om al die tegengestelde belangen in één akkoord samen te brengen – en je hebt daar ook een actieve bijdrage aan geleverd – dan is dat met recht iets waar je trots op kunt zijn.

Mariëtte,

Niet alleen als Kamerlid “bikkelde je om resultaten te boeken” – zoals je het in je brief zei. Hetzelfde vuur liet je zien als commissievoorzitter. Eerst van de vaste commissie

voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid en later de commissie voor Economische Zaken. Je leidde de commissies met strakke hand en met kennis van de procedures, en je werd erom gewaardeerd. En natuurlijk als fractievoorzitter, wat je was onder het kabinet Balkenende, van 2008 tot 2010. Ik heb bewondering voor hoe je na deze twee jaar de draad weer oppakte als Kamerlid. Maar tegelijkertijd is dat eigenlijk niet zo vreemd. Want die idealen... die lagen er nog altijd.

Onlangs zijn we samen nog op werkbezoek geweest bij het Havenbedrijf van Rotterdam. Tijdens dat bezoek heb ik van dichtbij kunnen zien hoe de jaren als Kamerlid jou gevormd hebben. Je bent een compleet Kamerlid, met grote kennis van onderwijs, de arbeidsmarkt, ontslagbescherming, kinderopvang en emancipatie. Dat is ook het beeld dat jij achterlaat. De media berichtten er in de afgelopen veelvuldig over: onverstoorbaar werd je genoemd, een doorzetter, een pragmaticus en een stevig onderhandelaar. Wat ik er zo leuk aan vind, is dat ook alles wat buiten de spotlights gebeurde blijkbaar óók is opgepakt. Want veel van het werk dat jij verzette, deed je op de achtergrond. Het ging je er niet om jezelf in de kijker te spelen. Nee, het ging je om de inhoud.

Dat is hoe ik je zou omschrijven, als ik je in één woord zou moeten vatten: inhoudsgedreven. Of je het nu met je eens bent of niet; je weet altijd waar je het over hebt en je zet die kennis in om je idealen te verwezenlijken – stapje voor stapje. Ik denk dat we, terugblikkend op jouw carrière in de Tweede Kamer, kunnen concluderen dat die in z'n totaliteit groots en meeslepend is geweest.

We vinden het jammer je te zien gaan. Je neemt zestien jaar van kennis en ervaring met je mee. Weer wat geheugen dat uit de Kamer verdwijnt... Maar we gunnen de SER – waar een hoop te doen is – deze eerste vrouwelijke voorzitter van harte.

Mariëtte, het ga je goed.